

05. oszt. 23. A Giotto-kód AA

(2 órára való)

Érdeklődés felkeltése:

Beviszünk a gyerekeknek sok kis tárgyat (vagy a képüket). Mit olvasnak ki belőlük?

- két kis darab anyag: egy szegényes, és egy drága. Vagy két ruha fotója: egy rongyos koldusruha és egy méregdrága márkás darab, vagy királyi ruha. (szegény és gazdag)
- babacsörgő vagy rágóka / tolltartó / kocsikulcs / szemüveg vagy bot (korosztályok)
- kínai evőpálcika / afrikai szobor vagy tál / indián dísz vagy álmofogó / matrioska / bugyli bicska (kontinensek vagy nemzetek)
- kőbalta / saru / villanykörte / mobil / Enterprice úrhajó (történelmi korok, múlt-jelen-jövő)
- kereszt / dávidcsillag / félhold (vallások)

Gratulálunk, hogy ilyen jól értik már a **szimbólumok** nyelvét!

Most egy nehezebb feladvány következik, mert egyetlen képen sok szimbolikus üzenet van.

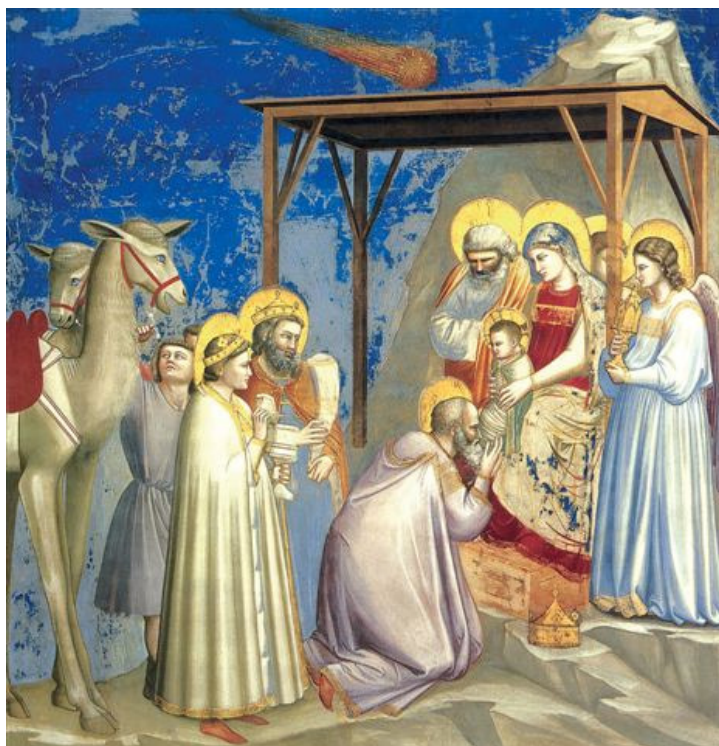
Feladat, hogy együtt megfejtsük a **Giotto-kód**ot!

Illusztrált magyarázat

Giotto: L'adorazione dei magi (A bölcsek imádása)

Kivetítjük a falra a képet, vagy kinyomtatjuk nagyban és kitesszük, vagy kézbe adunk sok A4-es, színes nyomtatványt.

Hagyjuk, hogy nézzék. Kérdezzük, hogy mi mindent látnak. Kezdve onnan, hogy kik vannak a képen és mi történik, majd mindent, amire felfigyelnek. Ne mondjuk meg rögtön, amit tudunk, hanem őket hagyjuk látni, érezni, asszociálni. (A gyerekek a legtöbb dologra ráéreznek maguktól, csak meg kell erősíteni, ha jó felé tapogatóznak).

Háttérinfó: (nem kell mind elmondani, csak legyen a fejünkben)

freskó, Olaszország, Padova városa, Capella degli Scrovegni, 1303-1305

Máté evangéliumát vette alapul: 2,1-12:

¹Amikor a júdeai Betlehemben Heródes király idejében Jézus megszületett, bölcsek jöttek napkeletről Jeruzsálembe ²és kérdezősködtek: "Hol van a zsidók újszülött királya? Láttuk csillagát napkeleten s eljöttünk, hogy bemutassuk neki hódolatunkat." ³Ennek hallatára Heródes király megriadt, s vele egész Jeruzsálem. ⁴Összehívta tehát a főpapokat és a nép írástudóit, és tudakozódott tőlük, hol kell a Messiásnak születnie. ⁵"Júda Betlehemében - válaszolták -, mert így jövendölt a próféta: ⁶Te Betlehem, Júda földje, egyáltalán nem vagy oly kicsi Júda nemzetségei közt, hisz belőled származik majd a vezér, aki népemnek, Izraelnek pásztora lesz." ⁷Erre Heródes titokban magához hívatta a bölcseket és pontosan megtudakolta tőlük a csillag feltűnésének idejét. ⁸Aztán elküldte őket Betlehembe: "Menjetek - mondta -, s szerezzetek pontos értesülést a gyermek felől! Ha megtaláljátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenjek és hódoljak neki." ⁹Azok meghallgatták a királyt és útra keltek. S lám, a csillag, amelyet napkeleten láttak, vezette őket, míg végre meg nem állt a hely fölött, ahol a gyermek volt. ¹⁰A csillagot megpillantva nagyon megörültek. ¹¹Bementek a házba, és meglátták a gyermeket anyjával, Máriával. Leborultak és hódoltak neki, majd elővették kincseiket s ajándékot adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát. ¹²Mivel álmukban utasítást kaptak, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, más úton tértek vissza hazájukba.

Giotto * 1266/67 † 1337

firenzei festő, szobrász, építész.
Parasztgyerek, pásztorként dolgozik
gyerekkorában. Cimabue növendéke,
akitől a mezőn, birkanyáj őrzése
közben vett rajzórákat (!).
Az olasz festészeti nyelv
megalapítója.

- Capella degli Scrovegni freskóit 1303-1305 festette.
- Enrico Scrovegni megrendelése (padovai nemesúr), magánkápolna a családjának.
- A templom falára fel van festve az egész Biblia (ezt úgy hívták, a szegények Bibliája „Biblia Pauperum” – mert nem olvasták a Bibliát, nem volt otthon... A képekből „olvasták ki”)

- A szereplők a 13. sz jellegzetes ruháit viselik (minden kor a maga külsőségei közé helyezi).
- Sziklás hegyre helyezi a (nem egész istállót, csak) tetőt.

Szerkezet:

- Kompozíció jobb oldala: trón-szerű karosszéken **Mária**, ölében a **gyermekkel**, **József**, **angyal**. Háttérben még egy **angyal** sejlik fel.
- Kompozíció bal oldala: **2 dromedár**, **szolgák** ügyelnek rájuk.
- vizuális összekötők a kompozíció 2 hangsúlyos csoportja között: napkeleti bölcsek: 2 áll, 1 térdel.

Királyok

- ✓ **Glóriájuk** van, (mint Máriának, Józsefnek, Jézusnak, angyaloknak)
    - a mártírológiában megemlíttetik Gáspár, Menyhért, Boldizsár neve. Ezeket a neveket tulajdonítja a latin hagyomány a 3 királynak a 7.sz-től. (*mártírológia: a keresztény vértanúk története, az egyházi irodalomnak a középkorban elterjedt műfaja*)
  - ✓ fejükön királyi **korona**
  - ✓ **ruhájuk** az 1300-as évek jellegzetes stílusát követi (amikor a freskó készült)
  - ✓ **3 különböző korosztály:** ifjú, felnőtt, idős
  - ✓ (gyakran ábrázolják úgy, hogy **3 különböző alrassz:** európai, ázsiai és afrikai)
- ⇒ Azt szimbolizálja, hogy
- bármely történelmi időben élt
  - bármely nemzetiségű
  - bármilyen korú emberek el- és felismerik a megtestesült Istent, aki MINDENKIHEZ jött (értsd: nemcsak a zsidókhoz, akik tudták, hogy a Messiást várják)

Erre utaló helyek az Ószövetségben:

- Izajás 2,2: *Az utolsó időkben az Úr házának hegye szilárdan áll majd a hegyek tetején, és magasabb lesz a halmoknál. Oda özőnlenek mind a nemzetek.*
- Zsolt 86,9: *minden nép eljön, hogy imádjon, és dicsőíti a neved, Uram!*
- Iz 55,5: *Olyan nemzeteket hívsz majd meg, amelyeket nem ismertél, és olyanok sietnek hozzád, amelyek nem ismertek, az Úrért, a te Istenedért, Izrael Szentjéért, aki majd megdicsőít.*
- Zsolt 98,2: *Megemlékezett jóságáról és hűségéről Izrael háza iránt. A föld minden határa látta Istenünk üdvösségét.*

Hegy

- a Bibliában: Isten megnyilvánulási helye, az ember hegyen találkozik Istennel (egész Ó- és Újszövetségben).
- Jézus hegyen hal meg: Golgotán (Jézus születése nem választható el a halálától, gyakran ábrázolják úgy a születést, hogy sejtetik a halált...)

Csillag

- szimbolikus jelentése: **maga Jézus Krisztus**
- Ókori keleten a csillag istenség szimbolikája. Ezt társítja Bálám próféta az eljövendő Messiáshoz.
- képzőművészetben: 8 ágú csillag váltja fel az üstökös csillagot: Krisztus monogramja, X (h) és I és vízszintes vonal húzza át.

Mária

- lábzsámolyos trón-szerű széken foglal helyet, anno a legmagasabb közjogi méltóságok ülőhelye volt.
- Kék köpeny: kék - elmélkedés, elmélyülés. Az ég színe – Istenhez van közel.
- ruha bíbor: császári hatóságok képviselőinek a színe
- Pólyába burkolt gyermeket a 3 király felé nyújtja
  - Jelenet szimbolikája: Mária maga az anyaszentegyház, aki előre nyújtja Krisztust a világ minden népe (3 király) felé.

3 ajándék: arany, tömjén, mirha

- **arany:** elismeri őt mint egy az idők végéig fennálló birodalom **királyát** (Lk 2,33)
  - A legidősebb király közelében egy korona (alakú ládikó?) van (és a király fején nincs)
    - Utalás: „Aurum coronarium” – a koronának ajándékozott arany: az volt a szokás, hogy a legyőzött népek az őket legyőző uralkodónak aranykincseket ajándékoztak meghódolásuk jeléül.
- **tömjén:** elismeri **isteni** voltát mint olyan isteni személy, aki Júdeában testesült az emberek közé (Zsolt 75.2)
- **mirha:** elismeri a megváltót, aki azért jött közénk, h **meghaljon és eltemessék**, majd feltámadása által megszabadítsa az embereket a bűnök súlya alól.
  - A mirha szarvban van: Szarv: a gyermek királyként való elismerése. Ókorban a zsidó királyok felkenésére olajat használtak, amit szarvba töltöttek.

József:

- vörös köpeny: királyi hatalomra utal
- haja fehér, sűrű, kerekre vágott, szakállá is fehér kerek: Szt Pétert szokták így ábrázolni! Feladata többek közt őrizni az Anyaszentegyházat (akit Szűz Mária jelenít meg a képen).

A fókusz azon van, hogy Jézus mindenkihez jön, mindenkit szeret, nem lényeg a kora, neme, nemzetisége, vallása, sem az, hogy melyik században élt vagy él.

Kapcsolat az étellel ÉS heti gyakorlat:

Figyeld a héten, hogy miféle embereket ismersz, látsz az utcán, akár tv-ben, de a saját családra is figyelj, a baráti körökre. (Picit kezdjünk el beszélgetni erről, hogy elinduljon a gondolat).

- milyen életkorúak? gyerekek, felnőttek, idősek?
- milyen földrésről, országból származnak, milyen nyelven beszélnek?
- milyen az anyagi helyzetük: szegényebbek, gazdagabbak?
- Milyen régmúlt időkben élt embereket „ismersz”?
- jövődő gyerekeid, unokáid...?

Készíts otthon egy listát / kreatív plakátot, hogy ki mindenkihez jött Jézus! (Berajzolhatod Máriát Jézussal középre, ahogy a Giotto képen van, csak egyszerűbben), és köré gyűjtsd az embereket.

összefoglalás:

Írjuk fel a táblára és a füzetbe a legfontosabb pontokat abból, amiket a gyerekekkel együtt elmondtunk a képről.

.....

2. óra: **festés:**

kérjük meg a gyerekeket, hogy fessék meg a saját Giotto-jukat. Ügyeljének arra, hogy a főbb pontok stimmeljenek (hegy, a színek szimbolikája, a szereplők, a csillag, a koronák, a glóriák, az ajándékok, a gesztus, ahogy Mária odanyújtja Jézust stb).

Lehet, hogy a gyerekek felrakják az ablakra a képet, és átrajzolják a körvonalakat. Ez sokat segít nekik, így legalább az arányokkal nem kell vesződni, és így is bőven van mit kidolgozni.

De választhatnak más utat is: szabadabban fessenek, de az üzenet maradjon. Kiket festenének oda Jézus jászlához, akik kifejezik a „mindenki”-t... ?

A festéshez halk zenét adunk: valami klasszikust, ami nem ragadja el őket, de szép, és kellemes rá festeni. Megpróbálhatunk korhűek maradni, kereshetünk 14. századi olasz zenét pl:

<http://www.youtube.com/watch?v=YQtpphLG3KA> vagy régizene együttesek lemezei közül válogassunk. Ha nem megy, Bach jó szokott lenni minden ilyen meditatív tevékenységhez...

A kész és megszáradt festményeket ráragaszthatják egy nagyobb, színes lapra, ami a keretet adja (ezt is díszíthetik), majd kiragaszthatjuk őket. Végül a termet vagy a folyosórészt elborítják a Giotto-reprodukciók... :)

Felhasznált irodalom:

Il mistero dell' incarnazione. Insegnare la religione con l'arte. Elledici, Torino, 2002